

**PRAVILNIK
O GRANIČNIM VRIJEDNOSTIMA EMISIJE U ZRAK
IZ POSTROJENJA ZA SAGORIJEVANJE**

Član 1.

(Predmet uređivanja)

Ovim pravilnikom propisuju se granične vrijednosti emisije zagađujućih materija u zrak iz postrojenja za sagorijevanje i načini ispunjavanja obaveza operatora postrojenja za sagorijevanje.

Član 2.

(Značenje izraza)

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) "postrojenje za sagorijevanje" je tehnički sistem u kome gorivo oksidira u cilju korištenja na taj način oslobođene toplote. Pod postrojenjem za sagorijevanje u smislu ovog pravilnika podrazumijevaju se samo postrojenja za konverziju energije, sa izuzetkom onih koja direktno koriste produkte sagorijevanja u proizvodnim procesima;
- b) "gorivo" je čvrsti, tečni ili gasoviti materijal koji se koristi za sagorijevanje, isključujući otpad;
- c) "otpadni gasovi" su gasovi ispušteni u zrak iz ispusta ili postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova koji sadrže zagađujuće materije u čvrstom, tečnom ili gasovitom stanju. Zapreminski protok otpadnog gasa izražava se u m^3/h pri normalnoj temperaturi (273,15 K) i pritisku (101,3 kPa) u suhom gasu (nakon korekcije za sadržaj vodene pare na 0%) - u daljem tekstu (m^3_n/h);
- d) "emisija" je ispuštanje zagađujućih materija u zrak iz postrojenja za sagorijevanje;
- e) "granična vrijednost emisije" je najveća dozvoljena količina zagađujuće materije sadržana u otpadnim gasovima koja smije biti emitovana u zrak iz postrojenja u određenom vremenskom periodu. Izražava se kao masa zagađujuće materije (masena koncentracija) koja se nalazi u 1 m^3 suhih otpadnih gasova pri normalnom stanju, izražena u mg/m^3_n , redukovano na referentni zapreminski sadržaj kiseonika u otpadnom gasu - 3% u slučaju tečnih i gasovitih goriva i 6% u slučaju čvrstih goriva;
- f) "tačkasti izvor (emiter)" je izvor zagađivanja kod kojeg se zagađujuće materije ispuštaju u zrak iz jednog ispusta (dimnjak, kanal, cijev, itd.) ili iz nekoliko ispusta spojenih na zajednički ispušt;
- g) "ispust" je mjesto gdje se zagađujuće materije na kontrolisani način ispuštaju iz tačkastog izvora emisije u zrak;
- h) "parametri stanja otpadnih gasova" su temperatura, pritisak, sastav otpadnih gasova kao i druge fizičke veličine relevantne za emisiju u zrak;
- i) "uslovi rada postrojenja za sagorijevanje" od značaja za emisiju u zrak su vrsta, način i režim rada, opterećenje, snaga odnosno kapacitet postrojenja ili uređaja, vrsta, količina i kvalitet goriva, kao i način rada uređaja za prečišćavanje otpadnih gasova;
- j) "stepen odsumporavanja" je odnos količine sumpora koji nije emitovan u zrak iz postrojenja za sagorijevanje u posmatranom vremenskom periodu i količine sumpora sadržanog u gorivu koja je unijeta u postrojenje za sagorijevanje u istom vremenskom periodu;
- k) "gasna turbina" je rotaciona mašina koja pretvara toplotu u mehanički rad i koja se uglavnom sastoji od kompresora, toplotnog uređaja u kojem se gorivo oksidira u cilju zagrijavanja radnog fluida i turbine;
- l) "kosagorijevanje" je istovremeno sagorijevanje dvije ili više vrsta goriva kako bi se dobila korisna energija;
- m) "biomasa" su proizvodi koji se u cjelini ili djelimično sastoje od biljne materije iz poljoprivrede ili šumarstva, koji se mogu koristiti kao gorivo u cilju dobijanja energije i sljedeće vrste otpada koje se koriste kao gorivo:
  - biljni otpad iz poljoprivrede i šumarstva,
  - biljni otpad iz prehrambene industrije ako se koristi dobijena toplota,
  - vlaknasti biljni otpad iz proizvodnje celuloze i papira iz celuloze, ako se vrši kosagorijevanje na mjestu proizvodnje i ako se koristi dobijena toplota,
  - otpad od plute,
  - drveni otpad, osim drvnog otpada koji može da sadrži halogenizovana organska jedinjenja ili teške metale koji nastaju upotrebom proizvoda za zaštitu drveta ili premaza i koji naročito uključuje drveni otpad koji potiče od građevinskog otpada ili otpada nastalog rušenjem;
- n) "kogeneracija" je istovremena proizvodnja električne energije i toplote u cilju povećanja efikasnosti korištenja primarnih energenata;
- o) "postrojenje za sagorijevanje više vrsta goriva" je postrojenje za sagorijevanje koje može istovremeno ili naizmjenično da koristi dvije ili više vrsta goriva;

"Službene novine FBiH", broj: 03/13

- p) "toplotna snaga postrojenja za sagorijevanje" je proizvod količine goriva potrošenog u jedinici vremena pri nominalnom opterećenju postrojenja za sagorijevanje i donje toplotne moći potrošenog goriva;
- q) "toplotni gubitak otpadnog gasa" je procentualni udio toplotne snage postrojenja za sagorijevanje koji se kao osjetna toplota gubi ispuštanjem otpadnih gasova u zrak, a izračunava se prema jednoj od sljedećih jednačina:
- u odnosu na %-tni zapreminski udio kiseonika (O_2) u suhom otpadnom gasu:

$$Q_{og} = (t_{og} - t_z) \left(\frac{A_2}{21 - O_2} + B \right)$$

- ili u odnosu na %-tni zapreminski udio CO_2 u suhom otpadnom gasu:

$$Q_{og} = (t_{og} - t_z) \left(\frac{A_1}{21 - CO_2} + B \right)$$

gdje je:

Q_{og} - toplotni gubici s otpadnim gasovima u %
 t_{og} - temperatura otpadnog gasa u $^{\circ}C$
 t_z - temperatura zraka u okolini postrojenja za sagorijevanje u $^{\circ}C$
 O_2 - izmjereni zapreminski udio kiseonika u suhom otpadnom gasu u %
 CO_2 - izmjereni zapreminski udio ugljen-dioksida u suhom otpadnom gasu u %
 A_1, A_2 i B - konstante zavisne od vrste goriva

Vrijednosti konstanti A_1, A_2 i B su date u sljedećoj tabeli

	drvo	lož ulje	prirodni gas	gradski gas	koksni gas	tečni gas, mješavina gasa i zraka
	0,5	0,5	0,37	0,35	0,29	0,42
A_2	0,65	0,68	0,66	0,63	0,60	0,63
B	0,008	0,007	0,009	0,011	0,011	0,008

- r) "novo veliko postrojenje za sagorijevanje" je postrojenje za sagorijevanje koje je pušteno u rad nakon stupanja na snagu ovog pravilnika;
- s) "postojeće veliko postrojenje za sagorijevanje" je postrojenje za sagorijevanje koje je pušteno u rad do stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 3.

(Vrste postrojenja za sagorijevanje)

S obzirom na toplotnu snagu postrojenja za sagorijevanje mogu biti velika, srednja i mala.

Velika postrojenja za sagorijevanje su postrojenja za sagorijevanje čija je toplotna snaga jednaka ili veća od $50 MW_{th}$ koja se koriste za proizvodnju energije, bez obzira na vrstu goriva koje se koristi (čvrsto, tečno ili gasovito).

Ovaj pravilnik se ne primjenjuje na sljedeća velika postrojenja:

- postrojenja u kojima se produkti sagorijevanja koriste neposredno za zagrijavanje, sušenje ili neku drugu vrstu obrade predmeta ili materijala;
- postrojenja za naknadno sagorijevanje projektovana za prečišćavanje otpadnih gasova putem sagorijevanja koja ne rade kao nezavisna postrojenja za sagorijevanje;
- pogone za regeneracije katalizatora za katalizaciju procesa krekovanja;
- pogone za konverziju sumporvodonika u sumpor;
- reaktore koji se koriste u hemijskoj industriji;
- koksne peći;
- kaupere;
- tehničku opremu koja se koristi za pogon vozila, broda ili aviona;
- gasne turbine i gasne motore koji se koriste na platformama na moru.

Postrojenja za sagorijevanje čija je toplotna snaga manja od 50 MW_{th}, prema vrsti goriva koje koriste i projektovanoj toplotnoj snazi, mogu biti srednja i mala postrojenja za sagorijevanje.

Srednja postrojenja za sagorijevanje su postrojenja za sagorijevanje u kojima se proizvedena toplotna energija koristi za obavljanje tehnoloških procesa, posredno sušenje ili druge postupke prerade predmeta ili materijala, proizvodnju električne energije ili zagrijavanje domaćinstava, poslovnih i drugih prostora čija se toplotna snaga, u zavisnosti od primijenjenog goriva nalazi u rasponu 1-50 MW_{th} kako slijedi:

- 1-50 MW_{th} pri korištenju čvrstog goriva: biomase i ostataka od prerade biomase, uglja i briketa iz uglja i koksa sa sadržajem sumpora manjim od 1 g/MJ;
- 5-50 MW_{th} pri korištenju tečnog goriva: ulje za loženje lako i ekstra lako u skladu sa propisom kojim se uređuju fizičko-hemijske karakteristike tečnih goriva;
- 10-50 MW_{th}, pri korištenju prirodnog gasa ili tečnog naftnog gasa.

U srednjim postrojenjima za sagorijevanje osim goriva iz stava 4. ovog člana koriste se i:

- čvrsta goriva: prirodno drvo (koje nije tretirano hemijskim preparatima) u svim svojim oblicima i drveni ostaci iz obrade prirodnog drveta; gorivo iz biomase, ugalj, briketi iz uglja sa maksimalnim sadržajem sumpora od 1 g/MJ i pod uslovom da je postrojenje za sagorijevanje opremljeno uređajem za prečišćavanje otpadnih gasova;
- tečna goriva: metanol, etanol, sirova biljna ulja, metilestar iz biljnih ulja;
- gasovita goriva: koksni gas, gas iz visokih peći, rafinerijski gas, sintetički gas, biogas, deponijski gas i gas iz tretmana otpadnih voda.

Pod srednjim postrojenjima za sagorijevanje podrazumijevaju se i postrojenja toplotne snage veće od 1 MW_{th} koja kao tečna goriva koriste prirodni bitumen i teška tečna goriva u skladu sa propisom kojim se uređuju fizičko-hemijske karakteristike tečnih goriva.

Mala postrojenja za sagorijevanje su postrojenja za sagorijevanje čija toplotna snaga nije veća od:

- 1 MW_{th} pri korištenju čvrstog goriva i to: biomase i ostataka iz prerade biomase, uglja i briketa iz uglja i koksa sa sadržajem sumpora manjim od 2 g/MJ;
- 5 MW_{th} pri korištenju tečnog goriva: ulje za loženje lako i ekstra lako u skladu sa propisom kojim se uređuju fizičko-hemijske karakteristike tečnih goriva;
- 10 MW_{th} pri korištenju prirodnog gasa ili tečnog naftnog gasa.

Pod malim postrojenjima za sagorijevanje podrazumijevaju se i postrojenja koja se koriste za kogeneraciju električne energije i toplote, pri čemu se tako dobijena toplota koristi za grijanje domaćinstava, pod uslovom da njihova toplotna snaga ne prelazi vrijednosti iz stava 7. ovog člana.

Ovaj pravilnik se ne primjenjuje na srednja i mala postrojenja za sagorijevanje u kojima se produkti sagorijevanja koriste neposredno za zagrijavanje, sušenje ili neku drugu vrstu obrade predmeta ili materijala.

Član 4.

(Specifični zahtjevi i pravila agregacije)

Dva ili više srednjih postrojenja za sagorijevanje ukupne toplotne snage veće od 50 MW_{th} svrstavaju se u velika postrojenja za sagorijevanje ako nadležni organ u postupku procjene uticaja na okoliš i izdavanja okolinske dozvole ocijeni da je tehnički opravdano ispuštati otpadne gasove kroz zajednički dimnjak i da takva ispuštanja neće dvostruko povećati troškove ispuštanja kroz pojedinačne dimnjake.

Ako se veliko postrojenje za sagorijevanje proširuje za najmanje 50 MW_{th} toplotne snage, granične vrijednosti emisija date u Prilogu I-IV primjenjuju se za taj novi dio postrojenja, a određuju se prema toplotnoj snazi cijelog postrojenja.

Odredba iz stava 2. ovog člana ne primjenjuje se na velika postrojenja za sagorijevanje iz čl. 11. i 12. ovog pravilnika.

Kod planiranja izgradnje velikog postrojenja za sagorijevanje i proširenja postrojenja iz stava 2. ovog člana, mora se razmotriti tehnička i ekonomska izvodljivost kogeneracije električne energije i toplote.

Ako su dva ili više odvojenih novih malih, srednjih i velikih postrojenja za sagorijevanje, uzimajući u obzir tehničke i ekonomske faktore, projektovana tako da se njihovi otpadni gasovi ispuštaju kroz zajednički dimnjak, takva postrojenja smatraju se jednim postrojenjem za sagorijevanje čija je toplotna snaga jednaka zbiru toplotnih snaga postrojenja spojenih na dimnjak.

Član 5.

(Ispuštanje otpadnih gasova iz postrojenja za sagorijevanje)

Otpadni gasovi iz postrojenja za sagorijevanje se moraju ispuštati na kontrolisan način putem dimnjaka, koji može sadržavati jedan ili više dimovodnih kanala.

Uslovi ispuštanja zagađujućih materija se propisuju okolinskom dozvolom.

Pri određivanju visine i prečnika dimnjaka mora se uzeti u obzir emisija postrojenja za koje se određuje visina dimnjaka, zagađenost zraka prouzrokovana radom drugih izvora zagađivanja na datom području, kao i potreban (raspoloživi) kapacitet atmosfere za primanje dodatne količine zagađujućih materija zbog izgradnje drugih izvora zagađivanja zraka na datom području.

Član 6.

(Ispunjavanje obaveza smanjivanja emisija)

Operator postojećeg velikog postrojenja za sagorijevanje i/ili gasne turbine može ispuniti obavezu smanjivanja emisija SO₂, NO_x i čvrstih čestica kroz primjenu graničnih vrijednosti emisije propisanih ovim pravilnikom, izradom Programa za smanjivanje emisija zagađujućih materija u zrak (opisanog u članu 8.) ili kombinacijom ova dva pristupa.

Član 7.

(Granične vrijednosti emisija)

Na emisije sumpor dioksida, azotnih oksida i čvrstih čestica iz postojećih velikih postrojenja za sagorijevanje primjenjuju se granične vrijednosti emisija iz Priloga I-III pod A) Granične vrijednosti emisija za sumpor dioksid (SO₂), azotne okside (NO_x) i čvrste čestice za postojeća velika postrojenja za sagorijevanje. Ako navedene granične vrijednosti emisija ne mogu biti postignute zbog karakteristika goriva, potrebno je postići stepen odsumporavanja 60% u postrojenjima sa toplotnom snagom do 100 MW_{th}, 75% za postrojenja sa toplotnom snagom 100 - 300 MW_{th}, 90% za postrojenja sa toplotnom snagom većom od 300 MW_{th}, 94% za postrojenja sa toplotnom snagom većom od 500 MW_{th}.

Na emisije zagađujućih materija iz stava 1. ovog člana, te ugljen monoksida iz novih velikih postrojenja za sagorijevanje primjenjuju se granične vrednosti emisija iz Priloga I-III pod B) Granične vrijednosti emisija za sumpor dioksid (SO₂), okside azota (NO_x), čvrste čestice, te priloga IV za ugljen monoksid (CO) za nova velika postrojenja za sagorijevanje. Ukoliko postrojenja za sagorijevanje koriste domaća čvrsta goriva mogu se primjenjivati minimalni stepeni odsumporavanja od najmanje 92% za postrojenja toplotne snage 50-100 MW_{th}, 92% za postrojenja toplotne snage 100-300 MW_{th} a za postrojenja sa toplotnom snagom većom od 300 MW_{th}, stepen odsumporavanja od najmanje 96%.

Izuzetno od st.1. i 2. ovog člana nadležni organ može u postupku izdavanja saglasnosti na studiju o procjeni uticaja na okoliš i u postupku izdavanja okolinske dozvole postrojenju propisati:

- granične vrijednosti emisija i za druge zagađujuće materije i rokove za njihovo postizanje;
- granične vrijednosti emisije strožije od vrijednosti datih u Prilozima
- dodatne zahtjeve ili izmjene na velikom postrojenju za sagorijevanje u skladu sa razvojem nauke i tehnike.

Granične vrijednosti emisija za srednja postrojenja za sagorijevanje za različite vrste goriva date su u Prilogu V.

Granične vrijednosti emisija za mala postrojenja za sagorijevanje za različite vrste goriva date su u Prilogu VI.

Član 8.

(Program smanjivanja emisija zagađujućih materija u zrak)

Operator velikog postrojenja za sagorijevanje i/ili gasne turbine dužan je dostaviti Federalnom ministarstvu okoliša i turizma Program smanjivanja emisija zagađujućih materija u zrak u roku od 6 (šest) mjeseci nakon stupanja na snagu ovog pravilnika.

Program iz stava 1. ovog člana mora sadržavati sljedeće podatke za svako veliko postrojenje za sagorijevanje i gasnu turbinu:

- tehničke podatke o velikom postrojenju za sagorijevanje ili gasnoj turbini (godina puštanja u rad, ostvareni broj radnih sati, planirani vijek trajanja, godina prestanka rada, tip korištenog goriva, toplotnu snagu postrojenja, godišnji broj sati rada, i sl.);
- srednji zapreminski protok otpadnih gasova za period 2007. -2012.;
- godišnje emisije SO₂, NO_x i čvrstih čestica za period 2007.- 2012.;
- godišnje emisije NO_x prije ugradnje uređaja za smanjivanje emisije NO_x za period 5 godina prije ugradnje uređaja;
- godišnje emisije čvrstih čestica prije ugradnje uređaja za otprašivanje otpadnih gasova za period 5 godina prije ugradnje uređaja;
- godišnje emisije SO₂, NO_x i čvrstih čestica nakon početka rada uređaja za smanjenje emisije;
- planirane mjere za postizanje smanjenja emisija (npr. promjena vrste i/ili kvaliteta goriva, promjena u procesu sagorijevanja, primjena uređaja za smanjenje emisija, prestanak rada postrojenja i dr.);
- dinamiku provođenja mjera iz Programa;
- procjenu finansijskih sredstava potrebnih za ostvarenje mjera iz Programa;
- analizu troškova i time stvorene koristi.

Realizacijom Programa za smanjenje emisija iz postojećih velikih postrojenja za sagorijevanje pojedinačno umanjuje se ukupne godišnje emisije sumpor dioksida, azotnih oksida i čvrstih čestica na vrijednosti za koje se očekuje da bi bile postignute primjenom graničnih vrijednosti emisija propisanih ovim pravilnikom. Smanjenje emisije iz postrojenja za sagorijevanje se izračunava na osnovu godišnjeg broja radnih sati, korištenog goriva i toplotne snage, usrednjenih za posljednjih pet godina rada počevši od 1.1.2007. godine.

Član 9.

(Plan smanjivanja emisija)

Dostavljeni programi smanjivanja emisija iz člana 8. ovog pravilnika će poslužiti kao sastavni dio Plana za smanjivanje emisije iz postojećih velikih postrojenja za sagorijevanje u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine.

Prestanak rada velikog postrojenja za sagorijevanje uključenog u Plan za smanjenje emisija iz postojećih velikih postrojenja za sagorijevanje ne smije rezultirati povećanjem ukupnih godišnjih emisija iz ostalih postrojenja obuhvaćenih planom.

Član 10.

(Izuzeće po osnovu preostalog broja radnih sati)

Postojeća velika postrojenja za sagorijevanje mogu biti izuzeta od obaveze zadovoljavanja graničnih vrijednosti emisije iz Priloga I-III ovog pravilnika i isključene iz Plana smanjenja emisija iz postojećih velikih postrojenja pod sljedećim uslovima:

- a) da operator postojećeg velikog postrojenja dostavi pisanu izjavu Federalnom ministarstvu okoliša i turizma do 31.12.2015.godine da postrojenje neće raditi više od 20.000 radnih sati u periodu od 01.01. 2018.godine do zaključno 31.12.2025.godine;
- b) operator je obavezan svake godine dostaviti najkasnije do 31.01. tekuće godine, nadležnom organu izvještaj o ostvarenom broju radnih sati u prethodnoj godini.

Član 11.

(Granične vrijednosti emisija kod korištenja više vrsta goriva)

U postupku izdavanja okolinske dozvole za postrojenja za sagorijevanje koja istovremeno koriste dvije ili više vrsta goriva, nadležni organ propisuje granične vrijednosti emisija na sljedeći način:

- a) uzimajući u obzir granične vrijednosti emisija za svaku pojedinačnu vrstu goriva i za svaku zagađujuću materiju koja odgovara određenoj toplotnoj snazi velikog postrojenja za sagorijevanje, u skladu sa Prilozima I-IV;
- b) određivanjem graničnih vrijednosti emisija za svako gorivo koje se koristi, koje se izračunavaju tako što se pomnoži pojedinačna granična vrijednost iz tačke (a) ovog člana sa toplotnom snagom koja se dobija sagorijevanjem određenog goriva, pa se tako dobijen proizvod podijeli ukupnom toplotnom snagom koja se dobija sagorijevanjem svih korištenih goriva;
- c) sabiranjem svih vrijednosti dobijenih na način utvrđen tačkom (b) ovog člana.

U velikim postrojenjima za sagorijevanje u kojima se istovremeno koristi više goriva, od kojih su neka ostaci iz procesa destilacije ili procesa prerade sirove nafte, za sopstvenu potrošnju, samostalno ili u smjesi sa drugim gorivima, primjenjuju se odredbe propisane za gorivo sa najvećim graničnim vrijednostima emisija (određujuće gorivo), nezavisno od odredbe iz stava 1. ovog člana, u slučaju da u toku rada tog postrojenja udio toplotne snage određujućeg goriva u zbiru toplotnih snaga dobijenih iz svih goriva iznosi najmanje 50%.

Član 12.

(Granične vrijednosti emisije kod korištenja više vrsta goriva u slučaju kad je udio preovlađujućeg goriva manji od 50%)

Kada je udio određujućeg goriva manji od 50% granična vrijednost emisija se izračunava na osnovu doprinosa toplotnoj snazi svih pojedinačnih goriva u odnosu na zbir toplotnih snaga dobijen sagorijevanjem svih pojedinačnih goriva na sljedeći način:

- a) određivanjem graničnih vrijednosti emisija za svaku pojedinačnu vrstu goriva i za svaku zagađujuću materiju koja odgovara određenoj toplotnoj snazi velikog postrojenja za sagorijevanje, u skladu sa Prilozima I-IV;
- b) računanjem graničnih vrijednosti emisija određujućeg goriva (goriva sa najvećom graničnom vrijednošću emisija u skladu sa Prilozima I-VI, a u slučaju da dva goriva imaju iste granične vrijednosti emisija, onog koje ima veću toplotnu snagu). Ova vrijednost se dobija množenjem granične vrijednosti emisije iz Priloga I-VI za to gorivo sa faktorom 2 i oduzimanjem granične vrijednosti emisije goriva sa najmanjom graničnom vrijednošću emisije od dobijenog proizvoda množenja;
- c) određivanjem graničnih vrijednosti emisija za svako gorivo koje se koristi, koja se izračunava tako što se pomnoži granična vrijednost emisije za određujuće gorivo, izračunata u skladu sa tačkom (b) ovog člana, i granične vrijednosti emisije za ostala goriva u smjesi, određena u skladu sa tačkom (a) ovog člana, sa toplotnom snagom koja se dobija sagorijevanjem određujućeg goriva, pa se tako dobijen proizvod podijeli ukupnom toplotnom snagom koja se dobija zbirom vrijednosti dobijenih sagorijevanjem svih korištenih goriva;
- d) sabiranjem svih vrijednosti dobijenih u skladu sa tačkom (c) ovog člana.

Član 13.

(Prosječne granične vrijednosti emisija)

Umjesto postupaka utvrđivanja graničnih vrijednosti emisija iz čl. 11. i 12. ovog pravilnika mogu se koristiti sljedeće prosječne granične vrijednosti emisije za sumpor dioksid (nezavisno od kombinacije goriva koja se koristi):

- a) za postojeća velika postrojenja za sagorijevanje granična vrijednost emisije od 1.000 mg/m^3_n usrednjena za sva takva postrojenja u rafineriji;
- b) za nova velika postrojenja za sagorijevanje granična vrijednost emisije od 600 mg/m^3_n , usrednjena za sva takva postrojenja u rafineriji, izuzimajući gasne turbine.

Prosječne granične vrijednosti iz stava 1. ovog člana mogu se primijeniti samo u slučaju da se time ne povećaju emisije iz postojećih postrojenja za sagorijevanje.

U velikim postrojenjima za sagorijevanje koja alternativno koriste dvije ili više vrsta goriva, u postupku procjene uticaja na okoliš i izdavanja okolinske dozvole, primjenjuju se granične vrijednosti emisije iz Priloga I- IV za svako pojedinačno gorivo koje se koristi.

Član 14.

(Granične vrijednosti emisija za srednja i mala postrojenja kod korištenja više vrsta goriva)

Za srednja i mala postrojenja za sagorijevanje u kojima istovremeno sagorijeva dvije ili više vrsta goriva, pri izračunavanju graničnih vrijednosti emisija koristi se postupak propisan u čl. 11. i 12. ovog pravilnika.

U srednjim i malim postrojenjima za sagorijevanje koja naizmjenično koriste dvije ili više vrsta goriva primjenjuju se granične vrijednosti emisija iz Priloga V-VI za svako pojedinačno gorivo koje se koristi. Pri prelazu sa čvrstog na tečno ili gasovito gorivo, granične vrijednosti emisija za čvrsto gorivo iz Priloga V-VI primjenjuju se još narednih četiri sata od momenta zamjene korištenog goriva.

Za mala i srednja postrojenja za sagorijevanje na čvrsta goriva u fluidizovanom sloju primjenjuju se maksimalne propisane granične vrijednosti za čvrsta goriva iz Priloga V-VI u slučaju kada se naizmjenično ili istovremeno koriste dvije ili više vrsta goriva.

Član 15.

(Prestanak rada postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova za velika postrojenja)

Zahtjevi kojima se uređuje postupanje u slučaju kvara ili prekida rada postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova za velika postrojenja za sagorijevanje moraju biti propisani u okolinskoj dozvoli. Zbir svih perioda rada postrojenja za sagorijevanje bez funkcionalnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova (tj. perioda u kojim se otpadni gasovi emituju u zrak bez prečišćavanja) ne smije premašiti 120 radnih sati (ne uzimajući u obzir probni rad) u jednoj kalendarskoj godini.

U slučaju prekida rada postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova nadležni organ naložiće operatoru da smanji opterećenje ili zaustavi rad postrojenja za sagorijevanje ako se normalan režim rada postrojenja ne postigne u roku od 24 sata ili da koristi gorivo koje izaziva manju emisiju zagađujućih materija u zrak. U tom slučaju operator mora obavijestiti nadležni organ najkasnije u roku od 48 sati.

Nadležni organ može dozvoliti izuzetke ograničenjima perioda rada bez funkcionalnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih gasova navedenim u st. 1. i 2. ovog člana u slučajevima kada postoji potreba da se održi snabdijevanje energijom ili kada bi postrojenje sa nefunkcionalnim postrojenjem za prečišćavanje otpadnih gasova tokom određenog vremenskog perioda bilo zamijenjeno drugim postrojenjem za sagorijevanje čiji bi rad uzrokovao ukupno povećanje emisija u zrak.

Član 16.

(Dozvoljena prekoračenja graničnih vrijednosti emisije za velika postrojenja)

Dozvoljeno je prekoračenje graničnih vrijednosti emisije za veliko postrojenje za sagorijevanje koje uobičajeno koristi gorivo sa niskim sadržajem sumpora od propisanih graničnih vrijednosti emisije koje su određene ovim pravilnikom ako dođe do prekida snabdijevanja tim gorivom, najduže na 6 (šest) mjeseci.

Velikom postrojenju za sagorijevanje u kojem se koristi isključivo gasovito gorivo dozvoljeno je najduže 10 dana da koristi drugo gorivo zbog iznenadnog prekida u snabdijevanju gasom ako postoji potreba za održavanjem snabdijevanja energijom.

Odluku o produženju rokova iz člana 15. st. 1. i 2. ovog pravilnika i stava 2. ovog člana i dozvoljenim graničnim vrijednostima emisija iz stava 1. ovog člana kod uređaja za proizvodnju energije, toplote i za kombinovanu proizvodnju električne energije i toplote donosi Federalno ministarstvo okoliša i turizma.

"Službene novine FBiH", broj: 03/13

Član 17.

(Prestanak rada uređaja za prečišćavanje otpadnih gasova za srednja i mala postrojenja)

Srednja i mala postrojenja za sagorijevanje koja imaju ugrađene uređaje za prečišćavanje otpadnih gasova mogu raditi bez tih uređaja (tj. smiju emitovati u zrak neprečišćene otpadne gasove) najviše 240 radnih sati godišnje, od čega najviše 72 sata neprekidno.

U slučaju iz stava 1. ovog člana operator je dužan da obavijesti nadležni organ koji mu je izdao okolinsku dozvolu ili kojem izvještava o godišnjim emisijama najkasnije u roku od 24 sata.

Član 18.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije iz postrojenja za sagorijevanje ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/05) i Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije iz postrojenja za sagorijevanje biomase ("Službene novine Federacije BiH", broj 34/05).

Član 19.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 04-02-369/12

07. januara 2013. godine, Sarajevo Ministrica **Branka Đurić**, s. r